

Obec Slovákov v Brne 2020

▲ Anna Pernicová, 7. C

▲ Izabela Rozprýmová, 7. B

▲ Barbora Vrbatová, 7. B

▲ Lucie Bártová, 8. B

Úvodom

Milí priatelia,

rok 2020 sme začínali s veľkým elánom a skončili nie celkom veselo, ako tomu bývalo po iné roky. V prvých mesiacoch sme sa stihli niekoľko krát stretnúť a potom nám to pokazila kovidová epidémia. Cez leto nám zasa svitla nádej na normálnu a pravidelnú činnosť, ale to trvalo len do septembra. I tak sme toho stihli dosť. Na rok 2020 sme pripravili bohatý program a tešili sme sa na každú akciu, exkurziu či besedu. V januári sme v „Slovenskom kultúrnom odpoľudní predstavili osobnosť Martina Ťapáka, slovenského filmového režiséra, herca, tanečníka a choreografa. Vo februári sme si zasa pripomenuli 100 rokov slovenského národného divadla. Stihli sme aj Členskú schôdzu a Jarné stretnutie. V júni sme už spomínali na Svetozára Stračinu, slovenského hudobného skladateľa, hudobného režiséra a veľkého folkloristu. Vydarila sa nám i exkurzia na Slovensko. September sme ako vždy venovali Babylonfestu. Obnovili sme spoločné turistické vychádzky, tentoraz za krásami prírody do okolia Brna. Nevieť, či je to málo, ale už sme sa osobne nestihli stretnúť a aspoň sa rozlúčiť s odchádzajúcim rokom. Opäť nás zastihla epidémia a bolo to ešte horšie ako na jar. Zdravie je však dôležitejšie a tak sme sa občas kontaktovali len cez telefóny alebo e-maily.

Pre samotný Výbor to i tak nebol čas odpočinku. Bolo treba pracovať ako obvykle, písať projekty, vyúčtovania, vyplňovať štatistiky, mať vždy pripravený pre istotu aj nejaký program, pripraviť Babylonfest, venovať sa výtvarnej súťaži, písať ročenku, vyberať vhodné fotografie. Vždy sme museli byť tak trochu v pohotovosti a pripravení na rôzne varianty ako reprezentovať slovenskú menšinu. Bohužiaľ nie našou vinou sme nemohli uskutočniť všetky pripravené programy. Ale nezaháľali sme. Perníky boli napečené, tak ich zdobili vnúčatá. Tvorili sme doma a možno Vás inšpirujeme k podobnému tvoreniu, aby ten čas doma lepšie ubiehal. Výtvarnú súťaž sme stihli včas a zasa vznikli veľmi pekné výtvarné dielka detí zo ZŠ Novolíšeňská. Starostlivo sme vypracovali bohatý program na ďalší rok, aby bolo čo ponúknuť členom i verejnosti a budeme sa tešiť na jeho realizáciu.

Dúfajme, že rok 2021 bude pre nás priaznivejší a budeme sa môcť schádzať ako tomu bolo doteraz. Prajem Vám hlavne pevné zdravie a teším na nové stretnutia.

Vaša Judita

Kalendár akcií 2020

28. 1. 2020 Stretnutie so slovenskou kultúrou -
dielo Martina Ťapáka
25. 2. 2020 Stretnutie so slovenským divadlom
– 100 rokov od vzniku SND
6. 3. 2020 Členská schôdza,
Jarné stretnutie - MDŽ
23. 6. 2020 Stretnutie so slovenským folklórom -
Svetozár Stračina
23. 7. 2020 Rudické propadání
28. 8. 2020 Bratislava, Devín
4. 9. 2020 Brnianská priehrada

14. 9. – 19.9. 2020 Babylonfest

- 14.9. Beseda „Žijú medzi nami“
- 15.9. Sadenie stromov národov
- 16.9. Pub kvíz
- 17.9. Hudobno-literárna dielňa
- 18.9. Koncert „Podoby hudby“
- 19.9. Babylon pod Špilberkom,
Koncert „Big Band Gustava Bromá“

1. 10. 2020 ZOO Brno

Výtvarná súťaž – celoročná

Členská schôdza 2020

Tak ako po iné roky sme sa v marci zišli na členskej schôdzi, na ktorej Výbor predložil správu o činnosti a o hospodárení Obce Slovákov v Brne. Kontrolná komisia skontrolovala a overila doklady a finančné prostriedky Obce Slovákov v Brne za rok 2019.

Navrhli sme program činnosti na rok 2020, ktorý sme už v januári a februári začali plniť „Slovenskými kultúr-

nými odpoledňami“. Členovia OS sa veľmi aktívne zapojili do prípravy celoročného programu. Schôdza prebiehala vo veľmi priateľskej atmosfére a po jej skončení sme pokračovali v oslavách Medzinárodného dňa žien a tešili sa na príchod jari.

▲ Schádzame sa na členskú schôdzu

Jarné stretnutie alebo Medzinárodný deň žien

Už niekoľko rokov počiatkom marca spojujeme dve udalosti, členskú schôdzu a MDŽ, alebo tiež Jarné stretnutie. A prečo tomu tak je? To preto lebo naši členovia sa potrebujú porozprávať, povedať si novinky, dohovoriť si stretnutia, pochváliť sa i postťažovať si. Keď je pripravený program, rozprávať veľmi nemôžu. Počas členskej schôdze sa sem tam dostanú ku slovu, ale to nie je ono. Potrebujem suseda z jednej strany i z druhej

strany, potom musím prejsť na druhý koniec. Tam je to tiež zaujímavé. A tak je to skoro vždy a je treba dať dostatočný priestor pre tieto kontakty. Kvetinka pre ženy a občerstvenie potešia, ale nie je to to najdôležitejšie. Dôležitý je ten kontakt a preto Výbor rád pripravuje tieto stretnutia a nemusia byť len v marci. Tento rok sme mali i vzácnu návštevu, honorárneho konzula SR v Brne Jaroslava Weigla s manželkou. Veľmi nás to potešilo.

▲ Návšteva honorárneho konzula SR v Brne Jaroslava Weigla v klubovni OS v Brne

Slovenské kultúrne odpolednia

Pod názvom „Slovenské kultúrne odpolednia“ sme začali pripravovať besedy a prednášky s ukážkami o slovenských predstaviteľoch umenia, kultúry a folklóru predovšetkým z obdobia 20. storočia. Chceli sme tak priblížiť práve osobnosti, ktoré stoja za dielami nám dobre známymi, ale veľmi málo vieme o ich tvorcach, o ich postojoch a ďalších dielach.

Samozrejme do tohto konceptu sme nemohli nezaraďovať aj storočnicu Slovenského národného divadla, keďže bol rok SND. Pripomenuli sme si kľúčové medzníky slovenského divadla od ochotníkov až po profesionálny súbor SND v Bratislave. Staršia generácia si s nadšením pripomenula hereckých klasikov divadla i filmu a zo-

▲ Martin Ťapák a Svetozár Stračina

známila sa s mladou hereckou generáciou, ktorú často vídame aj v českom divadle, filme alebo na obrazovkách televízie. Nezabudnuteľní herci staršej generácie od Andereja Bagara, Hany Meličkovej, Františka Dibarboru, Márie Kráľovičovej, Viliama Záborského až po Martina Hubu, sestry Emíliu a Magdu Vášariové a ďalších a ďalších nám pripomenuli našu mladosť, ale i rozsah diel, v ktorých sme ich s obľubou vídali. Každý z účastníkov besedy chcel pripomenúť toho svojho obľúbeného herca a v čom ho videli. Vznikla z toho tak zaujímavá diskusia, že sme stratili pojem o čase a úplne sme zabudli fotografovať prítomných v ich zápale.

Trochu menej viditeľní ako herci, ale nemenej vý-

znamní boli autori, spisovatelia, scenáristi, režiséri a iní predstavitelia slovenského divadla, filmu a folklóru. Z nich sme si pripomenuli dielo režiséra Martina Ťapáka a hudobného skladateľa, režiséra a folkloristu Svetozára Stračinu. Ich cesty sa mnoho krát spojili a vznikli vynikajúce diela ako napr.: Málka, Rysavá jalovica, Nevesta hôľ, Deň, ktorý neumrie, Pacho hybský zbojník, Sváko Ragan, Krutá lúbosť a ďalšie.

Slovenské kultúrne odpolednia budú pokračovať i v ďalšom období, ako náhle to situácia dovolí, vždy posledný utorok v mesiaci. Tému a presný čas oznamujeme v pozvánkach s dostatočným predstihom.

▲ Beseda Martin Ťapák, vedie Stanislav Javora

▲ Heda Melicherová a Martin Ťapák, Rodná zem, 1953, Slovenský filmový ústav

▲ Sváko Ragan s Jozefom Krónerom, 1976

100 rokov od vzniku SND

▲ Rudolf von Alt, Divadelné námestie s promenádou v Prešporku, s prvým kamenným divadlom, postaveným roku 1776, litografia (Galéria mesta Bratislavy)

▲ Staré Mestské divadlo okolo roku 1880

Rok 2020 bol vládou Slovenskej republiky vyhlásený za Rok slovenského divadla. V rámci tohoto roka si pripomíname 100. výročie vzniku Slovenského národného divadla (SND). Prvé predstavenie SND sa totiž uskutočnilo 1. marca 1920. Vznik tejto inštitúcie sa stal významným medzníkom v dejinách slovenskej divadelnej kultúry. Otvoril novú éru v dejinách slovenského profesionálneho divadla. Významnú úlohu pri tom zohral vznik Československej republiky v roku 1918.

V roku 2020 si súčasne pripomíname aj 190. výročie uvedenia prvého ochotníckeho predstavenia na našom území v Liptovskom Mikuláši. Za prvé slovenské ochotnícke divadlo sa pokladá Divadlo slovenské Sväto-Mikuláške založené v roku 1830 v Liptovskom Mikuláši pod vedením Gašpara Fejérpatakyho-Belopotockého. 22. augusta 1830 uskutočnilo svoje prvé predstavenie uvedením veselohry Janka Chalúpku Kocúrkovo. Celkovo inscenovalo 33 hier slovenských, českých aj iných autorov.

Podme sa však pozrieť trochu do histórie divadla v Bratislave alebo Prešporku. Bratislava bola od roku 1563 do roku 1840 korunovačným mestom Uhorska. Divadlo patrilo ku korunováciám, zasadaniam parlamentu či návštevám kráľov. Najstaršie divadelné aktivity na území Bratislavy sa viažu na činnosť kočovných spoločností od začiatku 17. storočia. V roku 1741 pri príležitosti korunovácie Márie Terézie postavili v Bratislave prvé drevené divadlo. Začiatkom 70. rokov 18. storočia bolo zriadené prvé stále divadlo v Zelenom dome na Hlavnom námestí. Divadlo slúžilo až do roku 1776, keď bolo otvorené prvé kamenné Mestské divadlo na mieste dnešnej historickej budovy SND, ktoré dal postaviť gróf Juraj Csáky.

História nového Mestského divadla v Prešporku sa začala písať v roku 1879. Vtedy pri koncerte Cirkevného hudobného spolku v sále Reduty, ktorá bola súčasťou divadelnej budovy z roku 1776, padol z pláňa kúsok muriva. To okamžite vzbudilo záujem mesta

▲ Nové Mestské divadlo slávnostne otvorené v roku 1886

o bezpečnosť divadla a začalo sa uvažovať o postavení novej budovy, resp. rekonštrukcii starej. Ku konečnému rozhodnutiu sa prišlo až v roku 1884 na základe rozhodnutia uhorského ministerstva vnútra, ktoré označilo starú budovu za technicky nedostačujúcu a odporučilo postavenie nového dôstojného domu pre domácu (maďarskú) múzu.

Za autorov projektu boli vybratí významní architekti Ferdinand Fellner ml. a Hermann Gottlieb Helmer z Viedne, autori takmer päťdesiatich divadiel od Hamburgu cez Zürich až po Odesu, ktorí navrhli pre Prešporok divadlo podľa najmodernejších bezpečnostných požiadaviek v historickom neorenesančnom štýle s vnútornou neobarokovou výzdobou. Nápis na priečelí budovy Városi színház (Mestské divadlo) v maďarčine naznačoval politické okolnosti po rakúsko-uhorskom vyrovnaní. Slávnostné otvorenie sa uskutočnilo 22. septembra 1886 za účasti uhorského ministerského predsedu Kolomana Tiszu a ďalších politických predstaviteľov z Budapešti. Budova patrila mestu, ktoré ju prenajímalo nemeckým a maďarským divadelným riaditeľom a ich spoločnostiam.

Divadlo hralo denne od októbra do apríla, polovica sezóny patrila nemeckému a polovica maďarskému súboru. Od roku 1905 začali v divadle prevládať maďarské predstavenia napriek nízkej návštevnosti. Program tvorili opery, operety, klasické a moderné konverzačné hry, komédie, frašky a veselohry.

Na jar roku 1902 a 1905 sa v Mestskom divadle konali hostovania operného súboru Národného divadla z Brna pod vedením riaditeľa Františka Lacinu, ktorý medzi iným uviedol opery B. Smetanu, K. Kovařovica, A. Dvořáka, Z. Fibicha, V. Blodeka a J. R. Rozkošného v českom jazyku.

Po vzniku Česko-slovenskej republiky sa pomaly začala zhmotňovať myšlienka profesionálneho slovenského divadla. V roku 1919 poverili Družstvo SND založením Slovenského národného divadla. Družstvo SND uzavrelo zmluvu s riaditeľom Východočeskej spoločnosti Bedřichem Jeřábekem. Bol to práve jeho operný a činoherný súbor, ktorý v roku 1920 začal prevádzku všetkých troch súborov SND v budove bývalého Mestského divadla.

Opera Slovenského národného divadla začala svoju činnosť 1. marca 1920 inscenáciou opery Hubička českého skladateľa Bedřicha Smetanu. O deň neskôr činoherný súbor uviedol hru Aloisa a Viléma Mrštíkovcov Maryša. Balet Slovenského národného divadla debutoval inscenáciou baletu Coppelia od Léa Delibesa 19. mája 1920.

Prvé predstavenie v slovenskom jazyku sa uskutočnilo až v máji 1920 uvedením jednoaktoviek Jozefa Gregora Tajovského Hriech a V službe.

Prevažná časť repertoáru bola uvádzaná v češtine, pretože nebolo dost' slovenských hier, prekladov, hercov či spevákov. Prví slovenskí profesionálni herci—Andrej Bagar, Ján Borodáč a Oľga Borodáčová-Országhová, Jozef Kello a Gašpar Arbét vytvorili jadro Propagačného činoherného súboru SND. V rokoch 1921–1922 vykonával zájazdovú činnosť po slovenskom vidieku a hral po slovensky.

▲ Andrej Bagar

▲ Ján Borodáč a Oľga Borodáčová

▲ Hana Meličková

Po roku 1932 nastalo rozdelenie činohry na slovenskú pod vedením Janka Borodáča a českú pod vedením režiséra Viktora Šulca, ktorá pred vypuknutím druhej svetovej vojny zanikla.

Do 50. rokov sa v ňom uskutočňovali činoherné, operné i baletné predstavenia. Až po zriadení stálej scény Činohry SND, Divadla Pavla Országha Hviezdoslava v roku 1955 bola historická budova vyhradená Opere a Baletu SND.

Historická budova SND bola prispôsobovaná rastúcim nárokom divadelnej prevádzky rekonštrukciou v roku 1934, keď sa vybudovalo nové technické zariadenie javiska, a ďalšou rekonštrukciou, ktorá prebehla v rokoch 1949 a spočívala v oprave základov, poškodených bombardovaním, ako aj v obnove hľadiska, foyer a salónu na I. poschodí. Technické zariadenie z 30. rokov slúžilo ešte dlho po 2. svetovej vojne, až do zásadnej rekonštrukcie divadla, ktorá sa uskutočnila v rokoch 1969–72. Budova je pamiatkovo chránená, preto musela ostať v pôvodnom slohu fasáda, interiér hľadiska, vstupný foyer a salón na I. poschodí.

Novú budovu SND navrhli architekti Martin Kusý, Pavol Paňák a Peter Bauer, ktorých architektonický návrh zvíťazil v konkurencii päťdesiatich troch projektov. Budova má sedem podlaží, vyše dvetisíc miestností a tri hlavné sály (Sála opery a baletu, Sála činohry, Štúdio).

V novej budove SND je tiež reštaurácia pre 120 osôb, klub, espresso, kaviareň a kuchyňa. Slávnostne otvorená bola 14. apríla 2007.

Zdroje: Slovenské národné divadlo, Jana Laslavíková, Historický ústav SAV, Profil slovenskej kultúry, Wikipedia, Wikimedia Commons

▲ Budova SND na Hviezdoslavovom námestí

▲ Nová budova SND, otvorená v roku 2007 na ulici Pribinova

▼ SND, historická budova, interiér

▼ Nová budova SND, interiér

Výtvarná súťaž 2020

Imro Weiner-Kráľ bol ďalšou významnou osobnosťou slovenského výtvarného umenia, ktorú sme zvolili pre stvárnenie vo výtvarnej súťaži na Základnej škole Novolíšeňská. Prečo sme sa zamerali na dielo Weinerja-Kráľa? Rozhodla jeho nesmierna rozmanitosť výtvarného vyjadrovania a rozsah tém, ktoré zobrazoval. Tým zaujal aj našich malých umelcov. Nevyberali si len jednoduché predlohy, ale aj náročné na samotnú myšlienku diela ako aj jej znázornenie. V budúcom roku si pripomenieme sté výročie narodenia Imricha Weinerja-Kráľa.

Tento ročník bol o to náročnejší, že sa konal v dobe pandémie COVIDu-19 a bolo málo priestoru na konzultácie, sem tam na opravy a niekedy i na dokončenie. O to viac si vážime prácu detí a ich poradkyne učiteľky výtvarnej výchovy Kamily Kopeckej. Zvládli to na jedničku a zase vznikli krásne nie obrázky, ale obrazy hodné verejného vystavovania. Pozrite sa na ich maľby.

Ďakujeme Kamile Kopeckej a vedeniu ZŠ Novolíšeňská za krásnu spoluprácu na tomto projekte a tešíme sa na ďalšiu spoluprácu.

Vyhodnotenie výtvarnej súťaže 2020

Slovenské výtvarné umenie“ Imrich Weiner-Kráľ

7. ročník

1. miesto	Anna Pernicová 7. C
2. miesto	Barbora Vrbatová 7. B
3. miesto	Tomáš Bumbálek 7. A

Bez určenia miesta oceňujeme ďalšie práce 7. ročníka:

Alena Matoušková 7. B, Alice Mikulášková 7. B, Veronika Muselíková 7. B, Veronika Macků 7. C, Ella Pernicová 7. C, Kamila Sýkorová 7. C, Isabela Rozprýmová 7. B, Jakub Trunečka 7. C

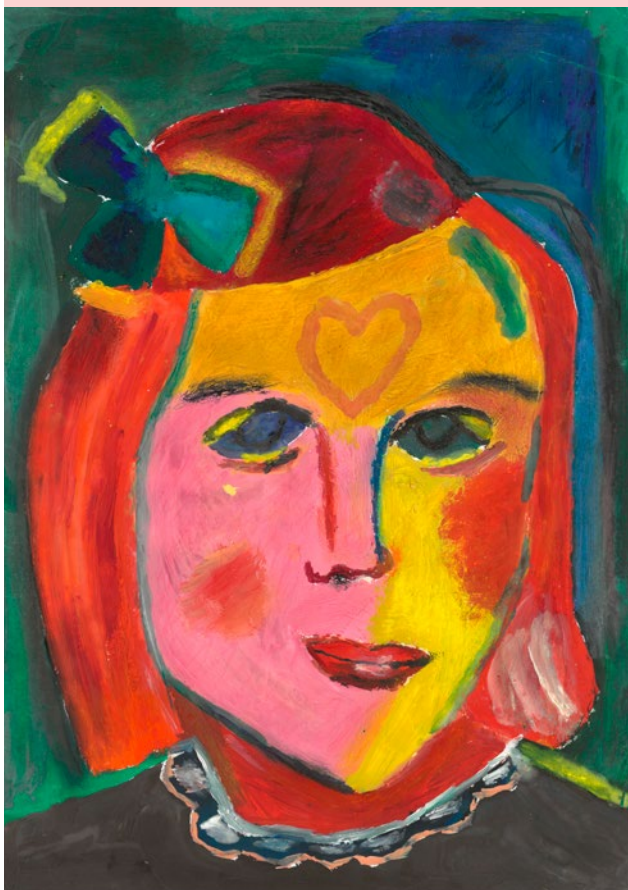
8. ročník

1. miesto	Lucie Bártová 8. B
2. miesto	Anika Alexová 8. A
	Kristina Gottvaldová 8. B
3. miesto	Michaela Beránková 8. C

9. ročník (bez určenia miesta)

Karolína Janoušková 9. A
Anna Bilíčková 9. A

▼ Alice Mikulášková, 7. B

▼ Kristina Gottvaldová, 8. B

▲ Veronika Macků, 7. C

▲ Jakub Trunečka, 7. C

▲ Veronika Muselíková, 7. B

▲ Anika Alexová, 8. A

▲ Anna Bílíčková, 9. A

Imrich Weiner-Kráľ

„Umenie je bojom proti smrti. My už dávno nebudeme, keď naše diela ešte budú rozprávať o nás a našej dobe. Rád by som, aby sa ľudia tešili mojim obrazom aj o päťdesiat rokov, aby im priniesli trochu osvieženia i poznania vecí, aké nami hýbali v rokoch okolo dvoch svetových vojen. Chcel by som sprostredkovať vo svojich obrazoch trochu tej sily, ktorá sa vo mne zakalila v najtmavších dňoch môjho života a ktorá sa vidí byť trvale hybnou pákou mojej umeleckej činnosti.“

Imro Weiner-Kráľ, často písaný tiež Imrich Weiner-Kráľ, bol slovenský maliar, grafik, ilustrátor a publicista. Patril k priekopníkom slovenskej moderny. Bol najoriginálnejším predstaviteľom slovenského výtvarného nadrealizmu (surrealizmu) a secesného expresionizmu. Jeho dielo dodnes nie je docenené.

Narodil sa 26. októbra 1901 v Považskej Bystrici. V rokoch 1919–1922 študoval na Českom vysokom učení technickom a na Umelecko-priemyslovej škole v Prahe architektúru a maliarstvo. Od roku 1922 pokračoval na Akadémii výtvarných umení v Düsseldorfe. V roku 1923 prešiel na Akadémiu výtvarných umení v Berlíne. Od roku 1924 študoval na École des Beaux-Arts v Paríži. V rokoch 1926–1927 absolvoval vojenskú službu, neskôr vystriedal rad rôznych zamestnaní. Bol napríklad kresličom, lyžiarskym trénerom i úradníkom. V roku 1930 absolvoval niekoľkokomesačný pobyt v Paríži a v rokoch 1930 až 1932 cestoval po západnej Európe.

V roku 1936 usporiadal v Bratislave prvú nadrealistickú výstavu spolu s maliarom Františkom Malým. V roku 1939 pripravoval Weiner-Kráľ výstavu vo Francúzsku, ale historické udalosti sa tak rýchlo zmenili, že sa rozhodol v krajine zostať a pridať sa k ilegálnemu odboju. Vyrábал falošné doklady a potravinové lístky pre ľudí na úteku a kamarátov vo francúzskych koncentračných táboroch. V tom čase si zhotovil doklady na meno Kráľ a po vojne si ho ponechal ako druhé priezvisko. Na jeho obrazoch tak namiesto podpisu alebo iniciálok niekedy vidíme iba korunku.

Po skončení vojny Weiner-Kráľ založil v Paríži Dom československej kultúry, v ktorom popri umeleckej práci aktívne pracoval do roku 1950. V rokoch 1951 až 1961 žil a pracoval striedavo v Prahe a v Považskej Bystrici. V roku 1961 sa usadil v Bratislave, kde žil až do svojej smrti 11. augusta 1978.

Dva roky po skončení vojny dostal ako účastníka odboja francúzske štátne vyznamenanie, no roku 1950 bol z Francúzska na začiatku Studenej vojny (v rámci ktorej sa francúzske bezpečnostné orgány usilovali z krajiny vytlačiť komunistické elementy) vyhodený; v tomto prípade šlo o revanš Paríža za vypovedanie jeho diplomatov z centier francúzskej kultúry v Prahe a Bratislave.

Aktívne sa venoval športu (horolezectvo), hral na husliach a bol aj literárne činný (písal kritiky, spomienky, autobiografiu). Paríž, kde zanechal francúzsku partner-

ku a spoločnú dcérku Elise, ho však neprestával priťahovať. V roku 1951 bol pri ilegálnom pokuse o prekročenie hraníc zatknutý a sedem mesiacov strávil vo väzení (čo bol na pomery vtedajšej ČSR mierny trest). Tam namaloval 45 obrazov v duchu socialistického realizmu. Do Paríža sa mu podarilo vrátiť až po takmer 20 rokoch.

Túžba po kontakte s dcérou bola neobyčajne silná, a preto jej každý deň posielal listy, v ktorých pre ňu písal a maloval príbehy. Začal ich posilať, keď bola Elise štvorročná. Vo farebných ilustráciách v priebehu rokov 1953 až 1956 tak pre milovanú dcéru vznikali vtipné dobrodružstvá kocúra Mineta, žabiaka Brekeke, ale aj prefíkaného lišiaka, zradného vlka alebo namysleného kohúta kraľujúceho na dvore v spoločnosti obľúbených sliepok.

▲ Rozprávky pre Elise

▲ Rozprávky pre Elise

Imro Weiner-Kráľ bol človek uzavretý. Len zriedkakedy dovolil niekomu nahliadnuť do svojho vnútra, no všetko, čo ho trápilo, sužovalo, ale aj tešilo, preniesol do svojich obrazov.

Maliar už od mladosti prejavoval hlboké sociálne cítenie, vzdor a nevšednú vnímavosť. So zánietením zobrazoval temné stránky ľudskej existencie, smútky, lopotu, tragédiu vojnového ničenia a nezmyselnej smrti. Mal dar intenzívne prežívať dobu, v ktorej žil. Zaujímal ho tiež osud slovenskej ženy.

Vo svojich dielach zachytával za pomoci snových symbolov život na slovenskom vidieku, tematizoval svoj židovský pôvod a spoločenské problémy tej doby. Okrem malby sa venoval tiež grafike, ilustrácii a plagátu.

Európske výtvarné akadémie pre neho znamenali rozšírenie a rozvinutie vlastného maliarskeho a kresliarskeho rukopisu, neboli však natoľko dôležité, aby v nich zostal dlhší čas. Po krátkom experimentovaní v začiatkoch 30. rokov 20. storočia objavil Weiner-Kráľ svoju vlastnú verziu surrealizmu. Slovenskú skutočnosť chcel totiž uchopiť premyslene a zobrazit' ju v celej jej hĺbke.

Bezprostrednú zásluhu na príklone Weinera-Kráľa k surrealizmu mali jeho kolegovia z bratislavskej Školy umeleckých remesiel Mikuláš Galanda a František Malý. S Františkom Malým usporiadal Weiner v roku 1936 v Bratislave spoločnú výstavu, ktorá bola otvorená vyhlásená za prvú výstavu surrealizmu na Slovensku. V medzivojnovom období vznikli unikátne sociálne balady venované spoločenským problémom života na Slovensku. Rodná krajina mu bola doživotnou inšpiráciou, no nielen

jej podoba, ktorú zažil a videl v detstve. Citlivo zachytával aj stopy hlbokých, zväčša násilných, politických a ekonomických zmien. Na mnohých jeho plátnach prevláda belasá farba, ktorú považoval za charakteristickú farbu slovenskej zeme.

Viacere diela Weinera-Kráľa zobrazujú maliarov židovský pôvod a hrozbu antisemitizmu. Židovská ulica, lyrický výjav z bratislavského geta, akoby predvídal atmosféru nasledujúcich rokov. Tónmi čiernej, tmavobelasej, ružovej, okrovej a bielej namaloval autor existenciu baladu v čase, keď ju ešte bolo spoza všednej každodennosti možné tušiť iba v náznakoch.

▲ Židovská ulica III., 1935

Neha a optimizmus, súcit a porozumenie, výkrik a obnažujúca obžaloba. Na prvý pohľad príliš veľké citové rozpätie na to, aby sa mohlo stať programom a obsahom tvorby jedného výtvarníka. Namaloval desiatky olejov a každý je iný. Zjednocuje ich názor, osobnosť, výraz a ojedinelý rukopis. Imrich Weiner-Kráľ hľadal vnútorné súvislosti medzi obsahom a formou, hlbšie zákonitosti medzi farbou a tvarom, a tie sa v jeho diele stali nositeľmi sily, pravdy a výrazu.

Zdroje: Wikipedia, Wikimedia Commons, Spolok priateľov Imra Weinera-Kráľa, Web umenia.sk

▲ Dvojportrét, 1930, Slovenská národná galéria

▲ Matka, 1936

▲ Matka s dieťaťom, 1956

▲ Protest, 1937

▲ Imrich Weiner Král' - Vlastná podobizeň, 1925

▲ Orava, 1936

▲ Jar, 1975

▲ Dievča, nedatované

▲ Terezín, 1964 – 1967

▲ Ulička pod hradom, 1966

▲ Banská Bystrica, 1930 – 1935

▲ Generácie II., 1967

▲ Slovenská žena, 1939

▲ Slovenskí robotníci v Amerike, 1938

Tvorivé dielne

Rok 2020 nebol priaznivý pre spoločné tvorenie. Záujemcov o tvorenie bolo dosť. Najviac sa tešili na veľkonočné zdobenie perníkov. Bohužiaľ sme ho nemohli uskutočniť. Prečo? Začala epidémia Covidu. Eva Fojtíková mala už nakúpený materiál i napečené perníky na zdobenie. Našťastie nevyšli nazmar. Dúfali sme,

že v novembri sa to už podarí. Ani to nevyšlo. Tak sme tvorili doma, perníky, jesennú výzdobu, vianočné ozdoby s deťmi a vnúčatami. Tak sa pozrite čo všetko sme vyrobili. Myslím, že to nepotrebuje ani ďalší komentár. Návodov radi pošleme.

▲ Perníky Evy Fojtíkovej

▲ Anička a Tomáško sa už naučili ako zdobiť

▲► Jesenné inšpirácie

▲► Vianočné inšpirácie

▲► Vianočné chalúpky

Svetozár Stračina

▲ Svetozár Stračina

Svetozár Stračina bol slovenský hudobný skladateľ, klavirista, hudobný režisér, folklorista ako aj zberateľ ľudových artefaktov, spoluorganizátor folklórnych festivalov, autor piesní a úprav hudobného folklóru, orchestrálnych diel, filmovej a scénickej hudby. V decembri uplynulo 80 rokov od jeho narodenia.

Svetozár Stračina sa narodil 3. decembra 1940 v Turčianskom sv. Martine. Otec bol písmomaliarom a matka, ktorá zomrela hneď po pôrode, bola vyučená krajčírka. Detstvo však prežil v Banskej Bystrici. Otec, Jozef Stračina si tu založil živnosť ako písmomaliar a v roku 1942 sa znovu oženil s Máriou Donovalovou. Svetozár vyrastal v početnej harmonickej rodine, s vlastnými (dve sestry) i nevlastnými súrodencami. Pravdepodobne to ho naučilo tolerancii a samostatnosti. Hovorí o tom i pekný vzťah, ktorý si vybudoval k svojej nevlastnej matke. Od štyroch rokov hrával na harmonike. Od desiatich sa učil hre na klavíri na Hudobnej škole v Banskej Bystrici. V roku 1955 prichádza na Štátne konzervatórium do Bratislavy. Na konzervatóriu študoval hru na akordeón u prof. J. Ondruša a zároveň kompozíciu u prof. M. Kořínka. Úspešne absolvoval v roku 1960.

V rokoch 1960–1965 vyštudoval hudobnú vedu na Filozofickej fakulte Univerzity Komenského v Bratislave. Ešte počas vysokoškolského štúdia sa začal venovať skladaniu hudby. Začínal so scénickou hudbou pre niekoľko bratislavských divadiel (predovšetkým Divadlo poézie, Divadlo pantomímy, Slovenské národné divadlo a Nová scéna), neskôr sa však už naplno venoval folklóru.

Zásadnou pre jeho ďalšiu tvorbu sa stalo stretnutie so súborom Lúčnica a s jej umeleckým vedúcim Štefanom Nosálom. Pre Lúčnicu skomponoval množstvo skladieb, ako aj celých scénických programov. Taktiež spolupracoval aj so SLUKom. V rokoch 1967–1996 zložil hudbu k 43 programovým číslam tohto súboru. Tvoril hudbu pre rozhlas, divadlá a rôzne malé javiskové formy, spracoval aj sakrálné témy. Okrem toho vytvoril množstvo kompozícií pre Orchester ľudových nástrojov a úprav pre mnohých interpretov slovenskej ľudovej piesne (Darina Laščíaková, Ján Ambróz, Ľudová hudba bratov Muchovcov a i.). Všetomže sa usiloval podporovať slovenské folklórne hnutie. Patril k spoluorganizátorom folklórnych festivalov v Detve a Východnej. Dôležité pre Stračinu bolo stretávať sa s nositeľmi tradičnej

ľudovej kultúry, ktorí boli jeho najvýznamnejším inšpiračným zdrojom. Významná je aj jeho spolupráca s V. J. Gruskom, J. Dubovcom a ďalšími na tvorbe gramoalbumov s tradičnou hudbou významných folklórnych regiónov—Kysúc, Oravy, Liptova, Podpoľania či Terchovej.

Vytvoril scénickú hudbu pre približne 160 filmov, množstvo televíznych a rozhlasových inscenácií. Spolupracoval so známymi slovenskými režisérmi, napr. Martin Ťapák, Andrej Lettrich, Jozef Zachar a ďalší. Zložil hudbu k filmom a televíznym inscenáciám ako sú napr. Rysavá jalovica (1970), Pacho, hybský zbojník (1975), Sváko Ragan (1976), Smrť chodí po horách (1979), Plavčík a Vratko (1981), Popolvár najväčší na svete (1982), Alžbetin dvor (1986). Je autorom hudby k pôvodnému slovenskému muzikálu Pacho sa vracia, ktorý v premiére uviedlo nitrianske Divadlo Andreja Bagara v roku 1994.

V rokoch 1970–1985 sa Stračina zúčastňoval ako reprezentant Československa medzinárodnej súťaže nahrávok folklórnej hudby „Prix de musique folklorique de Radio Bratislava“, ktorú organizoval Československý rozhlas. Jeho skladby získali 10 ocenení, vďaka čomu bol najúspešnejším skladateľom v histórii súťaže a stal sa celoeurópsky uznávanou osobnosťou v oblasti tradičnej hudby. Po viacročnej prestávke bola súťaž v roku 2003 obnovená a v dvojročných intervaloch ju usporadúva Rozhlas a televízia Slovenska spolu s Európskou vysielacou úniou EBU ako medzinárodnú rozhlasovú súťaž nahrávok tradičného folklóru „Grand Prix Svetozára Stračinu“ (angl. Svetozár Stračina Grand Prix).

V januári 1996 dostal Svetozár Stračina od vtedajšieho ministra kultúry SR Ivana Hudeca ocenenie „poctu Eugena Suchoňa“ za jeho vklad do slovenskej hudobnej tvorby. Bolo to posledné ocenenie, ktoré si osobne prevzal, pretože o necelé dva mesiace, koncom februára 1996 v Bratislave zomrel. Pochovali ho však podľa jeho želania v Banskej Bystrici. V roku 2011 mu bol prepožičaný Rad Ľudovíta Štúra I. triedy in memoriam.

Zdroje: Wikipedia, Wikimedia Commons, SLUK – oficiálne stránky, Centrum pre tradičnú ľudovú kultúru

▲ Pacho hybský zbojník, Photo© Slovenská filmová tvorba Koliba

Tradícia turistiky pokračuje

Turistika v našej Obci má dlhú tradíciu. V začiatkoch našej činnosti sme vlastne turistikou začínali výstupom na neďaleký Děvín a obdivovali krásy tamjšej flóry. Po dlhú dobu bol naším turistickým vodcom Vladimír Vichr, ktorý bol iniciátorom mnohých ročníkov pochodov „Od Šumavy k Tatrám“ alebo „Po chodníkoch SNP“. Niektorí naši členovia nadviazali na túto tradíciu a spoločne chodia na rôzne miesta v našom okolí. 23. júna 2020 sa vydali na veľmi zaujímavú turistickú vychádzku

ani nie príliš ďaleko od Brna. Cieľom sa stali veľmi zaujímavé miesta ako sú Rudické propadanie, Rudický mlyn a kaolinový lom Seč, ktoré sa nachádzajú v Moravskom Krase. Počasie bolo nádherné a tak sa naši turisti vrátili do Brna síce unavení, ale plní dojmov a nových zážitkov.

▲ Naši turisti pri Rudickom prepadaní

▲ Cesta k Rudickému prepadaní

▲ Prepádanie jedovnického potoka

Rudické propadání

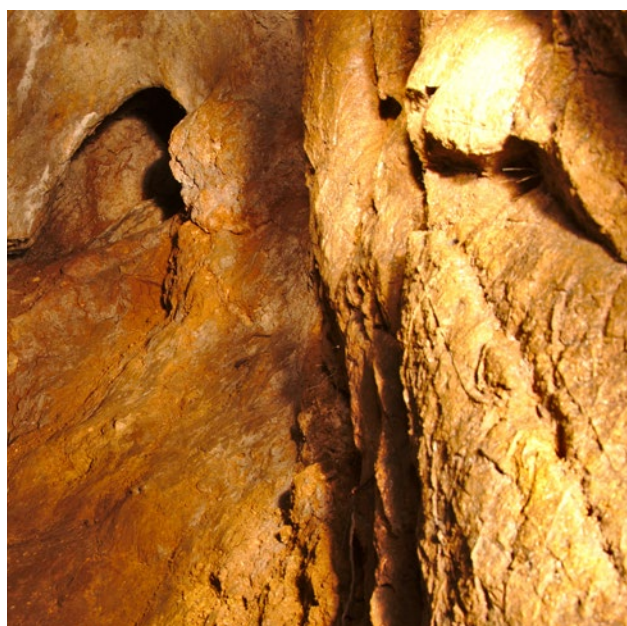
Rudické propadání leží v strednej časti CHKO Moravský kras severne od mesta Brna, neďaleko obcí Jedovnice a Rudice. Spolu s Býčí skálou tvoria druhý najdlhší jaskynný systém v Českej republike (po Amatérskej jaskyni) o celkovej dĺžke takmer 13 kilometrov. Od roku 1990 je to národná prírodná pamiatka. A prečo sa mu hovorí prepádanie? Lebo skutočne vody Jedovnického potoka miznú pod zem a na povrch vyvierajú až po 12 kilometrovej púti tajuplným podzemím u Býčej skaly v Josefove, kde bola v roku 1869 nájdená vzácna bronzová soška býčka.

Prepádanie jedovnického potoka — „Rudické propadání“ je najmohutnejšie prepádanie v Moravskom krase. Vody jedovnického potoka postupne padajú až do hĺbky 90 metrov. V prepadaní sa tak nachádza jeden z najvyšších vodopádov v Česku. V jaskyni sa tiež nachádza Rudická priepať, najhlbšia česká suchá priepať (153 m), a Obří dóm, jeden z najväčších jaskynných priestorov v Česku. Srbský sifon potom túto jaskyňu spája s Býčou skalou. Jaskynné priestory nie sú pre verejnosť prístupné.

SRudickým prepadaním bezprostredne susedí skalný útvar **Kolíbky**, ktorý je obľúbeným miestom horolezcov aj filmárov. Rudické kolíbkky tvoria skalné vápencové mesto, ktoré leží pod obcou Rudice. Skaly sú približne 15 metrov vysoké, prederavené puklinami, úžinami, dierami a jaskyňkami vplyvom erózneho pôsobenia vody na vápenec a pravdepodobne tvoria uzáverovú stenu Rudického propadání. Je to významná archeologická lokalita, ktorú obývali už v praveku lovci sobov a koní.

▲ Bronzová soška býčka nájdená v roku 1869 v Býčej skale

▲ Jaskyňa v masíve Kolíbkky

▲ Vstup do Býčej skaly

▲ Skalný útvar Kolíbkky pri Rudiciach

Veterný mlyn holandského typu sa nachádza priamo v obci Rudice. V roku 1964 bol zapísaný do Zoznamu kultúrnych pamiatok. Postavili ho v roku 1865 manželia Ševčíkovi a slúžil až do začiatku druhej svetovej vojny. Dnes je v ňom múzeum. Expozícia je venovaná histórii veterných mlynov, kryštallických foriem farebných odrôd kremeňov a speleologii. Mlyn stojí na výšine Tumperk v juhovýchodnej časti obce. Mlyn má kamennú kruhovú stenu, silnú pri zemi 135 cm a vysokú 7,5 m. Pôvodne mal otáčavú strechu na drevenej valčekovej dráhe, pokrytú šindľom.

► Veterný mlyn v Rudiciach

Kaolínový lom Seč bol používaný od poloviny 20. storočia až do roku 1993. Ťažili sa tu žiaruvzdorné piesky a íly používané v zlievarňach Blansko. Nachádzajú sa tu unikátne druhohorné usadeniny označované ako Rudické vrstvy. Vrstvy farebných kremičitých a železitých pieskov tu spolu s bielym ílom vytvárajú až exotickú krajinu, ktorá pripomína pláže. Striedajú sa tu farby od bielej, cez béžovú, červenú až po hnedú, podľa toho koľko horniny obsahujú železa. Lom má plochu cca

180 × 100 m a hĺbku 20–30 m oproti okolitej krajine. Na dne lomu sa nachádzajú dve vodné plochy. Voda v nich je veľmi zaujímavá, lebo má béžovú farbu. To spôsobuje práve kaolín. Je to vyhľadávaná turistická lokalita, i keď je tam vstup zakázaný. V budúcnosti by sa lom mohol stať prírodnou pamiatkou.

Zdroje: Obec Rudice, Obec Jedovnice, Wikipedia, Wikimedia Commons

▼ Kaolínový lom Seč

Na brnianskej priehrade

Pre zdravie je potreba v každom veku niečo robiť. Pohyb je veľmi dôležitý. A tak aby sme si pretiahli trochu naše kosti a svaly vydali sme sa 4. septembra spoločne k brnianskej priehrade. Príroda okolo priehrady je veľmi pekná i dosť zaujímavá v každom ročnom období. Vhodná k pešej turistike i pre cyklistov. Samotná vodná plocha umožňuje kúpanie a vodné športy. Premáva tu

i lodná doprava, ktorá spojuje 11 prístavísk. Dostaneme sa ňou aj k hradu Veveří, vypínajúci sa na skale nad priehradou. Hrad je častým cieľom návštevníkov nielen z Brna a okolia. Postupne prechádza rekonštrukciou a sprístupňuje sa verejnosti.

▲ Na priehrade v dobrej nálade

▲ Trochu sme si zašportovali

▲ Prístavisko

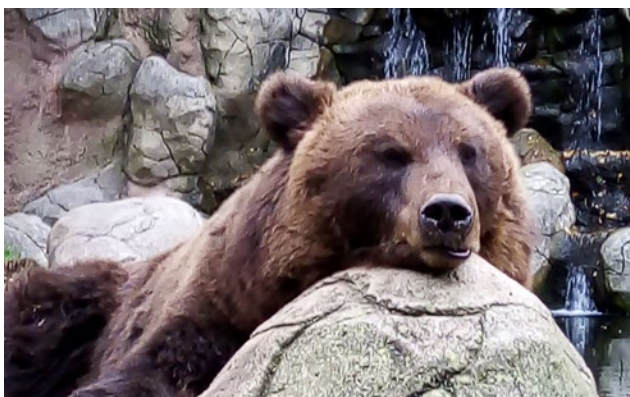
▲ Naše členky v ZOO

V ZOO Brno

Prvého októbra sa naši členovia vydali v rámci Dňa seniorov na návštevu Brnianskej zoologickej záhrady. Krásny jesenný deň bol ako stvorený na prechádzku po ZOO a tiež vhodný pre udržiavanie dobrej zdravotnej kondície, keďže už väčšina z nás patríme práve do skupiny seniorov. Návšteva ZOO sa nám veľmi páčila. Zasa sme videli o niečo viac zvierat, niektoré povyrástli a niektoré

sa zmenili. Určite sa tam zasa za čas radi pozrieme.

Brnianska zoologická záhrada sa nachádza v mestskej časti Brno-Bystrc na svahoch Mníšej hory na rozlohe viac ako 65 ha. Chová viac ako 2200 zvierat 396 druhov. Po prvé otvorila svoje brány 30 augusta 1953. Odvtedy sa podstatne rozšírila čo sa týka rozlohy i počtu zvierat. Vždy, keď ju navštívime, nájdeme tam niečo nové.

▲ Medveď kamčatský nám pekne zapózoval

▲ Cestičky po ZOO

Po stopách našich predkov

Bratislava, Devín

▲ Spoločná fotografia účastníkov exkurzie pod hradom Devín

V tomto roku sme plánovali zasa jeden z našich výjazdov na Slovensko. Cieľom mal byť Kežmarok, ale jarná pandémia Covidu-19 naše plány úplne zhatila. Úplne sme sa nenechali odradiť a tak sme sa rozhodli našu rodnú zem predsa len navštíviť. Zvolili sme trasu hrad Devín, plavba po Dunaji „Pod bratislavskými mostami“ a pamiatky hlavného mesta Slovenskej republiky Bratislavy. Tak sme sa 28. augusta vydali na jednodennú exkurziu do metropole Slovenska. Devín už naša Obec navštívila, ale je to už dosť dlhá doba a nás prekvapilo ako sa to tu všetko zmenilo, samozrejme k lepšiemu. Je vidieť upravený celý priestor hradu a okolia. Jednoznačne je vidieť veľkú starostlivosť o túto vzácnu pamiatku.

Bol krásny letný deň ako stvorený na dopoludňajšiu prehliadku hradu Devín týčiaci sa na skalnatom brale nad sútokom rieky Dunaj s Moravou. Skoro akoby sme boli doma na jednej strane vo svojej rodnej zemi a kúsok za Moravou v našej súčasnej vlasti. Výstup k severnej, hlavnej vstupnej bráne nebol až tak náročný a hneď sa otvoril výhľad na rozsiahle priestranstvo dolného hradu. Tu nachádzame základy ranokresťanskej kaplnky, objavené archeologickým výskumom v roku 1975, základy budovy z osady pochádzajúcej z 11. — 13. storo-

čia a strážnicu z druhej polovice 15. storočia. Smerom k strednému hradu sme si prehliadli základy a model veľkomoravského kostola z druhej polovice 9. storočia a pozostatky ranogotickkej kaplnky z 11. — 13. storočia.

Stredný hrad nás prekvapil svojim rozsiahlym priestranstvom, na ktorom sú zakonzervované murivá renesančných palácov Báthoryovcov a Garayovcov, základy rímskej stavby odkryté počas archeologického výskumu v 30-tych rokoch 20. storočia a zvyšky obytných a hospodárskych priestorov. Zaujímavá je i šesťdesiat metrov hlboká hradná studňa. Jej horná časť je vybudovaná z pieskovcových kvádrov, stred je vytesaný do skaly a dolná časť je spevnená podobne ako horná. V suteréne paláca sa nachádza výstavná sieň s tematikou histórie hradu. Na múre paláca je umiestnená pamätná tabuľa z roku 1936 pripomínajúca 100 rokov od historického výstupu slovenskej mládeže na Devín, ktorú organizoval roku 1836 Ľudovít Štúr.

Z vyhliadkovej terasy stredného hradu sa nám otvoril krásny výhľad do okolitej krajiny, pohľad na Panenskú vežičku, inak aj Mníšku. Vpravo od nej na južnom svahu hradného brala vidieť gotický portál, ktorý je vstupom do tunelovej jaskyne.

Najstaršia časť Devína horný hrad pozostáva zo zvy-

škov šesťbokej kamennej veže a dvoma nad sebou umiestnenými opevnenými plochami.

Ďalšou našou zastávkou bol bratislavský prístav, kde sme sa nalodili na vyhliadkovú loď Martin a vychutnali si svieže riečne ovzdušie a pohľad na Bratislavu a bratislavské mosty z mohutného Dunaja.

V samotnom centre Bratislavy si už mohol každý voľne prehliadnuť pamiatky, ktoré ho zaujímali, od Starej radnice, Dómu sv. Martina, Michalskej veže a ďalších

významných pamiatok. Ale najviac nás prekvapilo a i zamrzelo neodôvodnené zatvorenie Primaciálneho paláca, kde sme si chceli prezrieť práve gobelíny. Rozišli sme sa na všetky strany a každý si našiel niečo zaujímavé.

Deň ubehol veľmi rýchlo, slniečko sa už skláňalo nad obzorom, ešte sme si všetko ani nestačili popozerať a už bol čas na návrat domov, do Brna. Tak zasa nabudúce. Dovidenia Bratislava.

▲ V centre Bratislavy, pred Slovenským národným divadlom na Hviezdoslavovom námestí

▲ Pohľad z Dunaja na modernú Bratislavu

▲ Stanislav Javora mal na starosti organizáciu celej exkurzie

▲ Modrý kostolík, Kostol sv. Alžbety

▲ Kostol sv. Alžbety, interiér

▲ Bratislavský hrad a budova parlamentu SR

Devín

▲ Hrad Devín, celkový pohľad

Devínsky hrad patrí spolu s Bratislavským a Nitrianskym hradom k najstarším, historicky doloženým hradným objektom na Slovensku. Vypína sa na masívnom brale, ktoré z južnej strany okrem Dunaja chránilo močiare, zo západu rieka Morava a zo severu masív Devínskej Kobyly. Zo strategického hľadiska bol prioro-

dzenou ochranou Devínskej brány, vstupného priestoru do Karpatskej kotliny. Tok Dunaja zasa udával smer dôležitej obchodnej cesty medzi západom a východom, tzv. Podunajskej, ktorá tu pretínala známu Jantárovú cestu, vedúcu od Stredomoria k Baltu.

▼ Pohľad z Devína na sútok riek Moravy a Dunaja

Vďaka jeho strategickej polohe bol hradný kopec osídľovaný od neskorej doby kamennej a kontrolovali ho alebo oň bojovali mnohé národy. Sídliť tu Kelti, Rimania z neho kontrolovali svoju hranicu, od 1.–4. storočia bol Devín súčasťou systému Limes romanus. Slovania tu vybudovali obávanú pevnosť a neskôr hrad po stáročia strážil západnú hranicu uhorského kráľovstva.

Najstaršie stopy slovanského osídlenia pochádzajú z 8. storočia. V 9. storočí tu údajne stála pevnosť z obdobia Veľkomoravskej ríše, ktorá je spájaná s kniežatom Rastislavom. O strategickom význame devínskeho hradiska v dobe veľkomoravskej by mohla svedčiť prvá písomná zmienka o ňom vo Fuldských letopisoch. Podľa dobového historika v roku 864 obklúčil franský kráľ Ľudovít Nemec so svojím vojskom veľkomoravské knieža Rastislava na mieste, ktoré sa nazývalo v reči ľudu Dowina.

Prvá písomná zmienka o Devíne pochádza z roku 1223, keď sa Devín dostal do rúk rakúskeho vojvodu Leopolda Babenberského. Z roku 1223 je zasa záznam, ktorý sa zmieňuje priamo o Devínskom hrade. Píše sa v ňom, že rakúsky vojvoda Fridrich II. zv. Bojovný dobyl hrad a vypálil podhradskú osadu. V polovici 13. storočia bol na skalisku nad sútokom Dunaja a Moravy postavený kamenný hrad, prvýkrát v písomných prame-

ňoch spomínaný v roku 1271. V roku 1301 sa hradu opäť zmocnil rakúsky vojvodca, tentoraz Rudolf, a istý čas sa tu striedali kráľovskí kasteláni. Nasledujúcich takmer sto rokov bol hrad kráľovským majetkom. 26. mája 1419 ho kráľ Žigmund Luxemburský i s príslušnými majetkami daroval uhorskému palatínovi Mikulášovi Garayovi. Zasluhou Garayovcov hrad opevnili a rozšírili o stredný hrad. Po smrti Mikulášovho syna Ladislava získali Devín grófi zo Svätého Jura a Pezinka (1460–1521), ktorí pokračovali v započatom opevňovaní dolného hradu. Od roku 1527 až do roku 1605 patril hrad rodu Báthoryovcov. Tí upravili hradné budovy v renesančnom štýle a zdokonaľovali aj hradné opevnenie. V roku 1529 na hrad zaútočili Turci, ktorí postupovali k Viedni. Hrad nedobýli, ale vypálili mestočko Devín aj s kostolom.

V roku 1635 dostal hrad do dedičného vlastníctva Pavol Pálffy. Pálfiiovci na hrade nesídlili a panstvo spravovali prostredníctvom správcov. Hrad v tomto období plnil zväčša iba funkciu správneho a hospodárskeho centra. Jedinou stavebnou zmenou Pálfiiovcov bola výstavba častí hospodárskeho traktu na strednom hrade. V máji 1809 Napoleon obsadil Viedeň a o mesiac nato jeho delostrelectvo z pravej strany Dunaja ostreľovalo Bratislavu. Ešte v tom istom roku Napoleon odtiahol a na odchode jeho vojaci vyhodili Devínsky hrad nezmyselne do vzduchu. Hrad postupne chátral a správu devínskeho panstva preložili do Devínskej Novej Vsi.

Sláva feudálneho hradu upadla a na výslnie sa dostala veľkomoravská tradícia Devína, ktorý sa stal jedným zo symbolov národného obrozenia. V roku 1836 podnikol Ľudovít Štúr so svojimi stúpenkami pamätnú vychádzku Štúrovcov na hrad, ktorú dnes pripomína pamätná tabuľa na hrade.

V roku 1896 sa v Uhorsku konali veľkolepé oslavy tisícého výročia príchodu maďarských kmeňov do Karpatskej kotliny. Ich súčasťou bola aj výstavba siedmich pomníkov. Jeden z nich bol postavený na Devíne. Pri jeho výstavbe boli opäť zničené ďalšie časti horného hradu. Po vzniku prvej Československej republiky bol pomník ako symbol „uhorského jarma“ zničený 12. januára 1921 presne

▲ Expozícia o hrade

▲ Majitelia hradu

▲ Pamätná tabuľa z roku 1836, osadená pri príležitosti 100-tého výročia výletu štúrovcov na Devín 24.4.1836. Autorom diela je bratislavský sochár Jozef Pospíšil

napoludnie ho vyhodila do povetria skupina slovenských legionárov.

25. mája 1932 bola uzavretá kúpno-predajná zmluva medzi pálfiiovskými vlastníckmi a štátom o odkúpe-

▲ Historický obraz Devína, nedatované

▲ Pohľad na murivo gotického obytného paláca Garayovcov zo začiatku 15. storočia

▼ Devín, Stredný hrad, zvyšky paláca Báthoryovcov

▲ Predpokladaný vzhľad veľkomoravského kostola z druhej polovice 9. storočia. K pozdĺžnej lodi sa pripájali tri polkruhové apsidy.

ní hradu a jeho okolia za symbolických 1 000 korún. K prevzatí došlo 21. januára 1935. Dňa 27. februára 1961 vyhlásilo Predsedníctvo SNR Devín, slovanské hradisko, za národnú kultúrnu pamiatku.

Najzaujímavejšia časť hradu je stredný hrad. Jeho dominantou sú zakonzervované murivá renesančných palácov Báthoryovcov a Garayovcov. Okrem toho sú tu odkryté základy rímskej stavby, objavené počas archeologického výskumu v 30-tych rokoch 20. storočia ako aj zvyšky obytných a hospodárskych priestorov. Rozsiahlému priestranstvu stredného hradu dominuje 60 metrov hlboká hradná studňa v jeho severozápadnej časti. Jej horná časť je vybudovaná z pieskovcových kvádrov, stred je vytesaný do skaly, dolná časť je spevnená podobne ako horná. V suteréne renesančného paláca sa

nachádza výstavná sieň využívaná na sezónne výstavy s tematikou histórie hradu.

Nad sútokom Dunaja s riekou Morava vyniká malá vežička zvaná Mníška alebo tiež Panenská veža, osamotene sa vypínajúca na strmom skalnom hrote. Vpravo od nej na južnom svahu hradného brala hrotitý gotický portál naznačuje vstup do tzv. tunelovej jaskyne. Dosahuje dĺžku 11,5 metra a výšku takmer deväť metrov. Prechádza celým hradným vrchom. Najstaršia časť — horný hrad — pozostáva zo zvyškov šesťbokej, pravdepodobne dvojpodlažnej kamennej veže a dvoma nad sebou umiestnenými opevnenými plochami. Horný hrad je po archeologickom výskume a rekonštrukcii od r. 2017 otvorený pre verejnosť.

Nezapadnuteľný výhľad sa naskytá z horného hradu, kde je inštalovaná stála expozícia Hrad Devín v 13. — 20. storočí. Prostredníctvom archeologických nálezov z hradu Devín doplnených o historické skutočnosti sú tu prezentované jednotlivé fázy budovania hradu. Expozícia je umiestnená v atraktívnych priestoroch hradného skalného brala.

▲ Horný hrad, najstaršia časť Devína

Slovanská bazilika

V 9. storočí sa z Devína stalo dôležité centrum prvého štátneho útvaru západných Slovanov—Veľkej Moravy. Bola tu vybudovaná veľká pevnosť s kostolom na vrchole kopca. Nájdete tu zrekonštruované základy tohto kostola a jeho malý model.

Jaskyne

V skalnom brale boli využívané už v praveku, neskôr Rimanmi a Slovanmi. Prechádzajú celou skalou a postupne boli upravované. Neskôr boli napojené na horný hrad a využívali sa na uskladnenie potravín. Časť je sprístupnená a obsahuje zaujímavú výstavu venovanú histórii hradu. Jaskynné priestory boli opäť objavené v roku 1990.

Povešť o panenskej veži

Povráva sa, že sa rytier Mikuláš, pán Devínského hradu, vybral na pytačky až do Korutánska. Do oka mu padla panna Magdaléna z bohatej rodiny. Otec dievčaťa však Mikulášovu prosbu odmietol, no rytier Magdalénu uniesol. Panna Margaréta sa ani príliš nebránila, lebo sa jej mladý rytier páčil, a po príchode do Devína aj jeho krásny hrad. Pred svadbou však zavítal na Devínsky hrad

▼ Južné bralo Devínského hradu. V dolnej časti gotický portál zabezpečujúci vstup do tzv. tunelovej jaskyne

Margarétin strýc Rafael, opát z Isenburgu. Jeho ozbrojenci sa zmocnili dievčiny a vydali sa späť do Korutánska. Rytier Mikuláš ich však dostihol a po boji Margarétu získal späť. Po návrate na hrad sa začali konať prípravy na svadbu. Len čo si v kaplnke povedali svoje áno, na nádvorí hradu opäť zarinčali zbrane. Opát Rafael istou oklamal stráž a vtrhol do hradu. Korutánci boli tentoraz v prevahe a rytiera Mikuláša donútili ustúpiť do štíhlej veže na skalnej ostrohe čnejúcej nad sútokom Dunaja a Moravy. Keď vplyvom náporu vojsk dvere do veže povolili, rytier Mikuláš v nerovnom boji padol. Jeho mladá nevesta od žiaľu skočila do Dunaja. Mútne vody rieky pannu Margarétu v jej svadobný deň pochovali a veža na skalnej ostrohe od tých čias nesie meno Panenská veža.

Povešť o hradnej studni

Na hrade Devín dlho-predlho chýbala voda. A tak hradný pán vybral najmocnejších zo svojich poddaných a sľúbil im, že keď vykopú na Devíne studňu, tak dostanú slobodu. Tí skutočne studňu vykopali a našli pritom aj hrudu zlata, z ktorého dali zhotoviť brošňu. Hradnému pánovi odovzdali vodu a jeho manželke šperk. Vtedy diabol v podobe mrzkého šaša našuškal hradnému pánovi, že zlata bolo možno aj viac. Kopáči si namiesto slobody vyslúžili žalár a nakoniec ich vrhli z brala do Dunaja. Úbožiaci pred smrťou prekliali hradného pána i jeho šaša, ktorí sa potom presne o rok a jeden deň nešťastnou náhodou zrútili z toho istého miesta do Dunaja.

Zdroje: Hlavné mesto SR Bratislava, Múzeum mesta Bratislavy, Wikipedia, Wikimedia Commons, Hradý a zámky na Slovensku

▲ Pohľad na tzv. Panenskú vežu alebo Mníšku. Ide o polygonálnu baštu s cimburím, ktorú dali v 16. storočí postaviť Bátorovci na vrchole vysokej štíhlej skaly nad sútokom Dunaja a Moravy. Vežička bola neskôr opradená mnohými povestami a dodnes je jedným zo symbolov hradu

► Studňa na strednom hrade. Pochádza zo začiatku 15. storočia a bola vybudovaná z hornej a dolnej časti z pieskovcových kvádrov opatrených kamenárskymi značkami. V pozadí palác Bátorovcov

▲ Pohľad na Devínsku Novú Ves

Primaciálny palác

▲ Primaciálny palác

Primaciálny palác patrí k najkrajším klasicistickým stavbám Bratislavy. Palác a známa Zrkadlová sieň, ktorá sa v ňom nachádza, sa stali dejiskom mnohých významných historických udalostí. Otváral sa tu Uhorský snem, ktorý zasadal v budove dnešnej Univerzitnej knižnice. V roku 1848 tu podpísal posledný korunovaný panovník Ferdinand V. tzv. Marcové zákony ako napríklad zrušenie nevoľníctva. V Zrkadlovej sieni bol po slavkovskej bitke 26. decembra 1805 podpísaný Bratislavský mier medzi Francúzskom a Rakúskom.

Palác dnes slúži ako sídlo primátora Bratislavy a je v správe magistrátu hlavného mesta. Zrkadlová sieň sa využíva na zasadnutia mestského magistrátu, na usporiadávanie koncertov, sobášov či iných spoločenských podujatí. V reprezentačných miestnostiach Primaciálneho paláca je okrem anglických gobelínov inštalovaných aj niekoľko menších obrazových expozícií z majetku Galérie mesta Bratislavy—súbor holandského a flámskeho žánrového maliarstva 17. storočia a expozícia talianskeho maliarstva 16. a 17. storočia.

▲ Nápis na múre palácového prejazdu pripomína významnú historickú udalosť – podpis Bratislavského mieru

Predchodcom dnešnej palácovej stavby bol hospodársky dom ostrihomského arcibiskupa, ktorý tu stával už v stredoveku.

Ostrihomský arcibiskup Dionýz Sečiansky (Szécsi) ho v prvej polovici 15. storočia dal prestavať v gotickom slohu. Súčasne tu dal v roku 1454 postaviť kaplnku zasvätenú uhorskému svätcovi sv. Ladislavovi. Ďalšou stavebnou úpravou prešla budova v prvej polovici 16. storočia, keď sa zmenila na renesančnú kúriu.

Každý z arcibiskupov, ktorý tu sídlil, počnúc Petrom Pázmaňom (1616–1637), ju neustále zveľaďoval. Arcibiskup Juraj Sečení (Széchényi) (1685–1695) ju dal v roku 1691 nadstavať o jedno poschodie. Najväčšmi však k jej vzhľadu prispel arcibiskup Imrich Esterházi (1725–1745), veľký mecenáš a milovník a znalec umenia. Veľkú pozornosť venoval svojej rezidencii, ktorá dostala v roku 1721 úpravy v barokovom slohu.

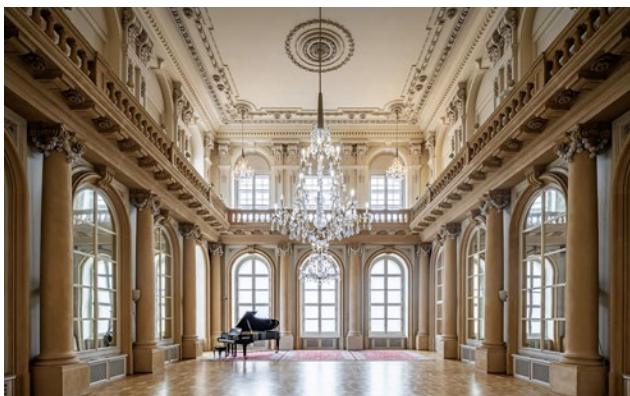
Primaciálny palác bol sídlom Ostrihomského arcibiskupa, ktorý bol prímasom, teda prvým biskupom v Uhorsku. Odtiaľ pochádza aj názov paláca. Dnešný vzhľad je výsledkom prestavby z r. 1778–1781 z iniciatívy arcibiskupa kardinála Jozefa Batthyányho (Batá-

niho) podľa projektu viedenského architekta Melchiora Hefeleho. Starú arcibiskupskú kúriu zbúrali a na jej mieste postavili palác s vnútorným nádvorím, honosným priečelím obráteným do námestia a so sochami na atike. Bol to vtedy najväčší a najhonosnejší palác v meste.

Fasáda paláca je v prísne klasickom štýle. Štít zdobia alegorické sochy od Philippa Jakoba Prokoppa a Matthäusa Köglera a tiež vázy od Johanna A. Messerschmidta. Na vrchole tympanónu je kardinálsky erb Jozefa Batthyányiho, prvého obyvateľa paláca. Budovu zdobí model jeho železného klobúka vážiaci 150 kg. Ale-

gorické sochy pozdĺž línie strechy vyjadrujú kardinálove ľudské vlastnosti a dosiahnuté hodnosti.

Na vnútornom štvorhrannom nádvorí Primaciálneho paláca stojí fontána svätého Juraja, legendárneho rytiera, ktorý bojuje s drakom. Podľa jednej z legiend je postava rytiera Juraja totožná s arcibiskupom Jurajom. Jeho boj s drakom symbolizuje úsilie katolíckej cirkvi vyhnúť reformáciu z mesta. Povest' hovorí, že Juraj zachránil pannu menom Dúbravka z pazúrov draka a získal si jej ruku. Každý rok na Juraja kamenný rytier ožije, zvrtné sa na koni a pokloní sa obyvateľom mesta.

▲ Zrkadlová sieň

▲ Primaciálny palác, expozície paláca so slávnymi tapisériami

▲ Reprezentačné miestnosti Primaciálneho paláca

▲ Nádvorie Primaciálneho paláca, Fontána svätého Juraja

▲ Detail kamenného erbu arcibiskupa Baťána s klobúkom

◀ Tympanon s mozaikou od Ernesta Zmetáka a rodovým erbom kardinála Batthyányho od Matúša Köglera

- ▲ Nenápadný vstup do paláцovej kaplnky svätého Ladislava. Nad portálom sa nachádza mramorový reliéf Madony s dieťaťom.

- ▲ Kaplnka svätého Ladislava

- ▲ Franz Anton Maulbertsch, Zázrak svätého Ladislava, 1780, freska

Bratislavské gobelíny

V reprezentačných priestoroch Primaciálneho paláca sa nachádza unikátna kolekcia šiestich tapisérií, pre ktoré je všeobecne zaužívaný názov Bratislavské gobelíny. Patria k najcennejším a najobdivovanejším exponátom paláca pre jej historickú a umeleckú hodnotu, ako aj pre námet zachytený na jednotlivých gobelínoch. Znázorňujú unikátnu sériu obrazov s námetom antickej báje o láske kňažky Héro k Leandrovi. Rovnako ako ponúkaný námet je zaujímavá aj história vzniku kolekcie a okolnosti ich objavu.

Primaciálny palác bol postavený v rokoch 1778–1781 ako sídlo ostrihomského arcibiskupa. Časom prestal slúžiť svojmu účelu. Súviselo to s úpadkom Bratislavy, do tých čias hlavným a korunným mestom Uhorského kráľovstva. Väčšina centrálnych krajinských úradov sa z mesta sťahovala do Budína a ani arcibiskup nemal dôvod v meste sa naďalej zdržiavať. Palác zostal

opustený a začal chátrať. Pred úplnou skazou ho zachránila potreba novej budovy pre rozširujúci sa magistrát, ktorý sídlil v Starej radnici a príslušnom Apponyiho paláci.

- ▲ Stretnutie Héro a Leandra, prvý obraz z kolekcie bratislavských tapisérií

ci. Ako vhodný objekt sa javilo práve v tesnom susedstve stojace niekdajšie arcibiskupské sídlo. Budova, napriek pokročilej devastácii pôsobila honosne a ponúkala dôstojné reprezentačné priestory. Padlo rozhodnutie o jej kúpe a po úspešných rokovaniach s arcibiskupským úradom sa v auguste 1903 stala majetkom mesta. Palác potreboval zásadné opravy, ktoré sa vzhľadom na jeho historicko-architektonickú hodnotu museli prispôbiť kritériám rozvíjajúcej sa ochrany pamiatok.

Pri prieskume predsiene Zrkadlovej siene reštaurátori strhli zo stien papierové tapety a za nimi objavili otvor, ktorým sa kedysi vykurovala sieň. Pri bližšom pohľade do otvoru objavili gobelíny, starostlivo stočené a zrejme do tohoto otvoru zámerne ukryté. Po ich rozbalení sa ukázalo, že sa jedná o kolekciu tapisérií mimoriadnej umeleckej a historickej hodnoty.

Na tapisériách je zachytený výjav mytologickej báje o tragickej láske Héró a Leandra. Leandros, pochádzajúci z maloázijskej strany Hellespontu, sa zalúbil do Afroditejnej kňažky Héró, ktorá však žila na opačnej strane morskej úžiny. Aby mohol byť so svojou vyvolanou, každú noc úžinu preplával. Ich láska však musela byť, vzhľadom na postavenie Héró, utajovaná. Aby v tme nestratil orientáciu, Héró mu udávala smer zažatým lampášom, ktorý každý večer zavesila na vežu na brehu mora. Osud však ich láske neprial. Jednej noci silný vietor sfúkol lampáš, Leandros stratil smer a utopil sa. Vlny vyhodili jeho mŕtve telo na breh pod vežu jeho milej. Keď ho Héró ráno objavila, v žiali nad jeho skonom skočila do morských vln a utopila sa.

Tapisérie pochádzajú z anglickej kráľovskej tkáčskej dielne v Mortlake pri Londýne, ktorú viedol Holanďan Phillip de Maecht a vznikli na základe výtvarnej predlohy anglického maliara a dizajnéra nemeckého pôvodu Francisa Cleyna v prvej polovici 17. storočia a odzrkadľuje sa v nich vplyv flámskeho a sčasti talianskeho maliarstva obdobia manierizmu. Sú z hodvábno-vlneného materiálu.

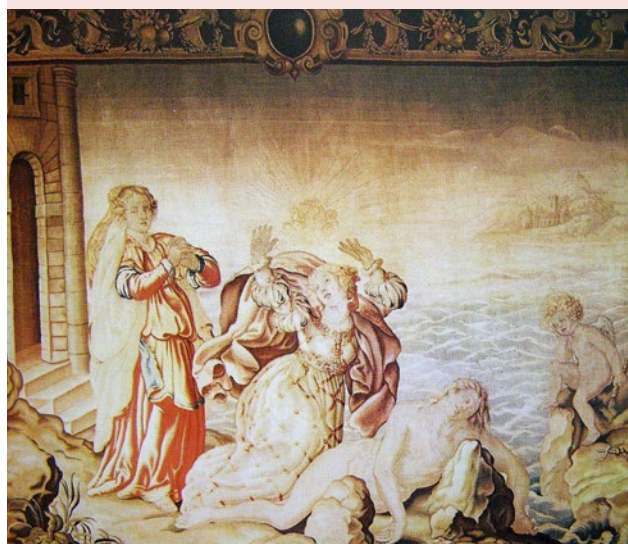
▲ Leandros a jeho sestra Hermiona

▲ Leandros pláva za Héró

▲ Slúžka oznamuje Héró Leandrov príchod

▲ Zúfalá Héró nad Leandrom, Leandrova smrť

Záhadou dodnes zostáva, ako sa tapisérie dostali do Bratislavy a prečo boli starostlivo schované v múre paláca a tiež je zaujímavé, že arcibiskupskí úradníci pri predaji paláca na ne zabudli. Keď sa však správa o ich nájdení a nesmiernej hodnote finančnej i historickej rozchýrila, arcibiskup Klaudius Vasari okamžite poveril zástupcu bratislavskej kapituly, aby v jeho mene žiadal mesto vydať tapisérie arcibiskupstvu. To mestský magistrát odmietol. Arcibiskupská strana argumentovala článkom kúpnej zmluvy, podľa ktorého mesto kúpilo palác bez vnútorného zariadenia a tapisérie, ktoré za vnútorné zariadenie považovala, patria arcibiskupstvu. Mesto na základe právnej skutočnosti poukazuje na to, že múry a všetko, čo sa v nich nachádza sa považuje za súčasť architektúry, spor vyhralo.

Trestajúca studňa

Ešte jedna zaujímavosť sa nachádza priamo na Primaciálnom námestí. Je to tzv. trestajúca studňa. Studňa bola odhalená pri rekonštrukcii Primaciálneho námestia v roku 1977. Nevedelo sa o akú studňu ide. Až po pátraní v mestských archívoch sa zistilo, že ide o stredovekú studňu a podľa tradície to bola studňa určená na tresty. V nej trestali pekárov. Ich mená a výška trestu je zapísaná v mestskej kronike. Trestali ich za to, ak mali výrobky nižšiu hmotnosť, alebo ich upiekli z menej kvalitných surovín. Pôvodne trestali bratislavskí pekári majstra,

ktorý dodal na trh nekvalitný výrobok, ponáraním do Dunaja. Neskôr trest zmiernili a nesvedomitých pekárov už neponárali do Dunaja, ale údajne do tejto studne na Primaciálnom námestí. Člen mestského zastupiteľstva rozhodol, koľkokrát podvodníka namočia do studne. Zavreli ho do klietky a za obrovského smiechu zvedavých mešťanov ho takmer voľným pádom spustili do studne. Pekár zostal pod vodou dlho, no nie až tak, aby sa utopil. Takéto tresty vykonávali v Bratislave až do roku 1773. Potom ich zakázal panovník Jozef II.

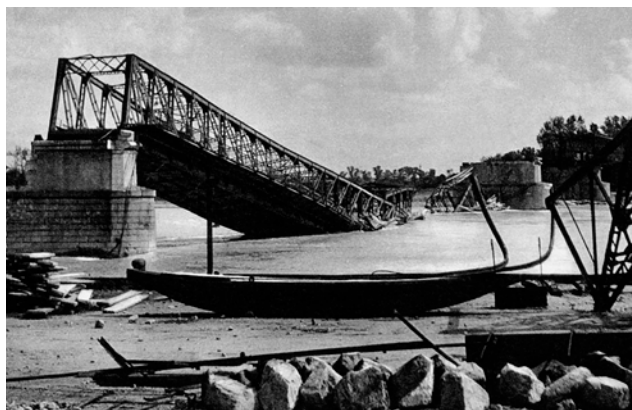
Zdroje: Wikipédia, Wikimedia Commons, Magistrát hlavného mesta SR Bratislava, Galéria mesta Bratislavy

▲ Trestajúca studňa

Bratislavské mosty

V Bratislave sa nachádza 5 mostov, ktoré spájajú ľavý breh Dunaja, čiže Staré Mesto, Ružinov a ostatné časti Bratislavy s pravým brehom, kde sa nachádza najľudnatejšia mestská časť Petržalka. Šiesty most je vo výstavbe.

▲ Most Františka Jozefa, na dobovej pohľadnici z roku 1903

▲◀ Most M. R. Štefánika zničený 3. apríla 1945 ustupujúcou nemeckou armádou.

◀ 1890 - 1919 Most Františka Jozefa I.
1919 - 1945 Štefánikov most
1945 - 1990 Most Červenej armády
1990 - Starý most

Starý most

Prvá zmienka o bratislavských mostoch začína rokom 6, ešte z obdobia rímskeho impéria. Boli rôzne, lod'kové — pontónové, pilótové, lietajúce, ale hlavne drevené a dlho nevydržali. Obvykle neodolali neustálym škodám spôsobeným plávajúcim ľadom. Do roku 1825 zabezpečovali prepravu z petržalského brehu Dunaja na bratislavskú stranu prevažne tzv. lietajúce mosty v podobe kyvadlovej kompy pripevnenej na lane. Pontónový most Karolíny Augusty, ktorý bol postavený v roku 1825, sa nachádzal na dnešnom Námestí Ľ. Štúra a vydržal až do roku 1891.

V rokoch 1889–1890 postavili nový most pomenovaný po rakúskom cisárovi Františkovi Jozefovi I., ktorý sa aj osobne zúčastnil slávnostného otvorenia. Išlo o kombinovaný most pre cestnú, železničnú a pešiu dopravu. Po vzniku Československa sa volal Štefánikov most a viedla cez neho železničná trať cez Wolfsthal do Viedne (tzv. Viedenská električka), ktorej koľaje boli usadené na cestnej časti mostu a v centre zdieľala trate s bratislavskými mestskými električkami. Tento most 3. apríla 1945 ustupujúci nacisti vyhodili do vzduchu. Ocelová časť mosta bola zničená a jeden pilier poškodený. Po oslobodení Bratislavy postavila Červená armáda a jej nemeckí vojnoví zajatci v priebehu pol roka most, ktorý bol daný do prevádzky začiatkom roku 1946 a dostal pomenovanie Most Červenej armády. Hoci bol postavený v rekordne rýchlom čase ako provizórne riešenie, slúžil až do roku 2011 a až v roku 2015 bol rozobraný a nahradený novou konštrukciou, ktorá sa ponáša na pôvodný most. Most v súčasnosti slúži pre električkovú dopravu s cyklotrasou a chodníkom, pričom z neho bola vylúčená automobilová doprava.

Most Slovenského národného povstania

Dominantou Bratislavy a jednou z najväčších atrakcií je predovšetkým Most Slovenského národného povstania (od roku 1993 do 28. augusta 2012 Nový most) odovzdaný do prevádzky v roku 1972, na ktorom sa nachádza vo výške 85 metrov reštaurácia UFO (v minulosti Bystrica) s vyhladkovou plošinou. Je to jediný most v Bratislave, ktorý nemá žiadny pilier v prúde rieky Dunaj. Svojimi parametrami patrí Most SNP medzi svetové unikáty, je to siedmy najdlhší visutý most na svete a v roku 2001 bol vyhlásený za stavbu storočia na Slovensku. Od 16. mája 2018 je most národná kultúrna pamiatka.

Most Lafranconi

Most Lafranconi stavaný v rokoch 1985–1991 je tiež diaľničným mostom diaľnice D2 a jediný betónový most cez Dunaj na Slovensku. Pod vozovkou sa po oboch stranách nachádzajú lávky pre peších a cyklistov. V dutej konštrukcii vedie vodovodné potrubie aj plynovod.

Pôvodne sa mal most volať Most mládeže, ale v roku 1992 dostal meno podľa Študentského internátu Lafranconi respektíve štvrte nazývanej Lafranconi na sever-

▲ Starý most, 2006

▲ Starý most nahradený novou konštrukciou, otvorený v roku 2016

▲ Most Slovenského národného povstania

▲ Most SNP s reštauráciou a vyhladkou tzv. UFO na pylóne vo výške 85 m

nom brehu Dunaja pri moste. Štvrť bola pomenovaná podľa pozemkov talianskeho inžiniera a vynálezcu Eneu Graziosa Lafranconiho (1850–1895), prípadne podľa jeho vily, ktorá v tejto oblasti pôvodne stála a bola pre stavbu mosta zbúraná.

Most Apollo

Najnovším mostom v Bratislave je Most Apollo, odovzdaný do používania v roku 2005. Tento most je tiež svetovým unikátom, pretože je to zatiaľ najväčší most na svete, ktorého konštrukcia bola postavená na brehu a následne otočená na svoje pevné miesto na druhom brehu Dunaja pomocou sústavy spojených lodí. V roku 2006 dostal tento most svetové prestížne ocenenie OPAL Awards 2006. Experti ocenili na konštrukcii mosta cez Dunaj modernú technológiu, inováciu a prínos pre rozvoj dopravy v Bratislave.

Názov dostal podľa rafinérie Apollo, ktorá kedysi stála v blízkosti bratislavskej strany mosta a bola kompletne zničená po spojeneckom bombardovaní počas druhej svetovej vojny (16. 6. 1944). Je to oblúkový most, teda je tvorený oblúkom, na ktorý sú pripevnené približne rovnobežné závesné ocelové laná, ktoré držia mostovku. Nachádza sa medzi Starým mostom a Prístavným mostom.

Prístavný most

Prístavný most (pôvodne do roku 1993 Most hrdinov Dukly) bol postavený v oblasti bratislavského dunajského nákladného prístavu v roku 1985. Je najvyťaženejším mostom v Bratislave, denne cez neho prejde až 40 percent dopravy zo všetkých piatich mostov. Je to diaľnično-železničný most: horné podlažie je súčasťou diaľnice D1, ktorá spája Bratislavu s Považskou Bystricou a Žilinou, dolné podlažie tvoria dvojkoľajná železničná trať, chodník pre peších, cyklistický pruh, vodovodné, plynovodné a ďalšie vedenia.

Lužný most

Vo výstavbe je aj šiesty most cez Dunaj, ktorý bude súčasťou diaľnice D4, vonkajšieho obchvatu mesta a povedie severne od Jaroviec smerom do Podunajských Biskupíc. Dokončený bude pravdepodobne v roku 2021. Tvoria ho štyri navzájom spojené mosty, ktoré premostujú Dunaj a jeho ramená.

Zdroje: Wikipedia, Wikimedia Commons, Oficiálne stránky mesta Bratislava

▲ Most Lafranconi

▲ Most Apollo

▲ Prístavný most

▲ Premostenie Dunaja na diaľnici D4 sa bude celkovo skladať zo 4 mostných objektov. Autor: D4R7

Názov	Začiatok výstavby	Rok otvorenia	Dĺžka	Hlavné mostné pole	Šírka
Starý most	1889	1890, 1945, 2016	465 m	137 m	22 m
Most SNP	1967	1972	430,8 m	303 m	21 m
Prístavný most	1977	1985	599,4 m	460,8 m	26,5 m
Most Lafranconi	1985	1991	761 m	173 m	26,5 m
Most Apollo	2002	2005	854 m	231 m	32 m
Most D4 / Lužný most	2018	2021?	2935 m	430 m	42,2 m

Babylonfest

Babylonfest je už tradičným stretnutím národnostných menšín žijúcich v metropole južnej Moravy Brne. V tomto roku to bol už 13. ročník. Babylonfest má už svoj tradičný program a potom obvykle nejaké to prekvapenie. K tým tradičným patrí „Sadenie stromov národov“ v parku Lužánky, „Žijú medzi nami“ v Kabarete Špaček, „Pub kvíz“ na rôznych miestach, „Hudobno-literárna dielňa“ v Knižnici Jiřího Mahena, „Koncert podoby hudby“ tiež na rôznych miestach a hlavný program „Babylon pod Špilberkom“ sa koná v parku na Moravskom námestí. Každý z nich má teda svoje vlastné miesto. Babylonfest máva ešte rôzne ďalšie sprevádzajúce programy, ktoré síce nie sú na plagáte, ale tvoria pevnú súčasť Babylonfestu. Sú to napr. besedy na školách, významné výročia menších alebo niektorej významnej osobnosti. Všetky tieto akcie majú svoje miesto a význam. Prekvapením tohto ročníka bol večerný program na Moravskom námestí, kde vystúpil Big Band Gustava Broma pod vedením Vlada Valoviča (slovenský rodák) a speváčka Zuzana Gamboa.

Zúčastnili sme sa všetkých akcií Babylonfestu buď aktívne alebo ako diváci. Tento rok sme mali i zástupcu na pódiu a bol to pán Karel Džupina, ktorý zahral na harmonike a zaspieval slovenské piesne.

Naša Obec sa prezentovala slovenskou národnou gastronómiou, o ktorú je ako vždy veľký záujem. Naše členky pripravili bryndzové halušky, kapustnicu a iné pochutiny. Zjedlo sa všetko do poslednej omrvinky.

▲ Sadenie stromov

▲ Zástupca za OS v Brne, Karel Džupina

▲ Na besede „Žijú medzi nami“ bolo veselo

▲ Big Band Gustava Broma

▲ Naši členovia v publiku

▲ Folklorný súbor Púčík

▲ Sprievod centrom Brna

▲ Súťažiaci za OS v Brne v Pub kvíze

▲ Stánky pripravené

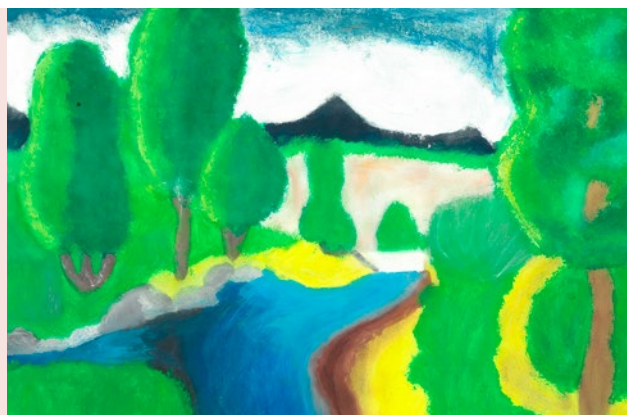
▲ Hudobno-literárna dielňa

▲ Koncert Podoby hudby

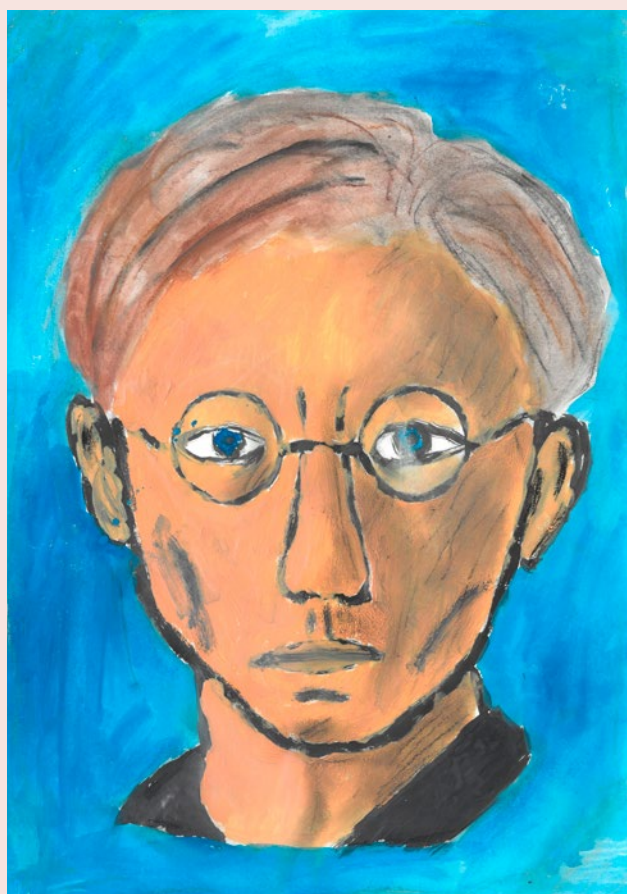
▲ Alena Matoukšová, 7. B

▲ Ella Pernicová, 7. C

▲ Michaela Beránková, 8. C

▲ Jakub Lang, 7. C

▲ Karolína Janoušková, 8. A

▲ Tomáš Bumbálek, 7. A

Bulletin Obce Slovákov v Brne 2020 pripravili:

Mgr. Judita Guštaříková
RNDr. Eva Fojtíková

Foto:

Ing. Peter Guštařík
Mgr. Judita Guštaříková
RNDr. Eva Fojtíková
Vladimíra Svobodová
Wikipedia Commons
(pokiaľ nie je uvedené inak)

Nájdete nás:

Obec Slovákov v Brne

Křenová 67, 602 00 Brno, číslo dverí 210, prvé poschodie
O akciách pravidelne členov informujeme prostredníctvom pozvánok zasielaných poštou
alebo e-mailom a na webových stránkach.

Klub OS v Brne je prístupný posledný utorok v mesiaci od 15:30 do 17:30, Brno,
Křenová 67 (číslo dverí 210, prvé poschodie).

e-mail: osbrno@volny.cz
Webové stránky: www.slovaci-brno.cz
Facebook: [www.facebook.com/Obec SlovakovvBrne](https://www.facebook.com/Obec-SlovakovvBrne)

Bulletin vznikol za podpory
Juhomoravského kraja, Štatutárneho mesta Brna a Úradu pre
Slovákov žijúcich v zahraničí

NEPREDAJNÉ!

jihomoravský kraj

B | R | N | O

ÚRAD
PRE SLOVÁKOV
ŽIJÚCICH
V ZAHRANIČÍ